

KONSEKVENsutREDNING

2022-09-21

Ärendenr:

NV-06012-18

Konsekvensutredning

med anledning av revidering av följande föreskrifter:

- Naturvårdsverkets föreskrifter (2010:1) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo,
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn

Innehåll

Sammanfattning	3
Rovdjurspolitikens och förvaltningens inriktning.....	5
Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå – skäl för att revidera föreskrifterna	5
Bakgrund - Nuläge	5
Önskat nyläge.....	6
Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om föreskrifterna ändras	7
Nollalternativ – inga nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter behålls	7
Naturvårdsverkets förslag – nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter upphävs	7
Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv	9
1 kap. Tillämpningsområde och definitioner	9
2 kap. Samverkansråd, mål och planering	10
Representation och arbetsformer i samverkansråden.....	10
Förslag om miniminivåer	10
Rovdjursförvaltningsplaner.....	11
3 kap. Licensjaktens inriktning	12
Arter som berörs och djur som får fällas.....	12
4 Kap. Medel och metoder	15
Åteljakt på björn.....	15
Hundanvändning	18
5 Kap. Jakttider	19
6 Kap. Villkor och kontroll för licensjakten	24
Villkor	24
Kontroll	26
7 kap. Övriga bestämmelser	28
Upphävande av gällande föreskrifter och allmänna råd.....	29
Bemyndiganden	29
De som berörs av förslaget.....	29
Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen	30
Allmänt om förslagets konsekvenser	30
Konsekvenser av att slopa reglering om jaktledarens ansvar	30
Konsekvenser av förslagen om jakttider	30
Konsekvenser av att införa regler om länsstyrelserna beslut om licensjakt på järv.....	31
Särskilt om förslagets konsekvenser för företag	31
Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet.....	31

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.....	32
Påverkan på företagen i andra avseenden	32
Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning	32
Ikraftträdande och informationsinsatser.....	33

Sammanfattning

Naturvårdsverket har tagit fram förslag på nya föreskrifter som ska ersätta följande föreskrifter:

- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo,
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg
- Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:1) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn

Naturvårdsverket föreslår ändringar i nu gällande föreskrifter på ett antal punkter. Inledningsvis föreslås förändringar av mer övergripande och strukturell karaktär.

- Föreskrifterna har getts ett nytt namn som bättre speglar att licensjakt är en integrerad del av förvaltningen av de aktuella arterna.
- Underrubriker har införts som tydliggör föreskrifternas innehåll för läsaren.
- De allmänna råden upphävs och ersätts med annan vägledning.

Förändringar föreslås för att:

- Föreskrifterna ska vara tydligare, mer sammanhållna och enhetliga.
- Regelverket för länsstyrelsernas beslut om licensjakt så långt möjligt ska vara lika, oberoende av vilken art som ett licensjaksbeslut avser.
- Föreskrifterna ska lämna mer ansvar för förvaltningen av stora rovdjur åt länsstyrelserna.

Övriga större förändringar som föreslås är:

- Införande av föreskrifter som reglerar länsstyrelsernas framtida beslut om licensjakt på järv.
- Förtydligande om att länsstyrelsen ska beakta förutsättningarna för tamdjursskötsel och främja god samexistens vid beslut om licensjakt på stora rovdjur.
- Förtydligande avseende jakttider för lo, järv, varg och björn.
- Förenkla och förtydliga regler om åteljakt på björn bl.a. vad gäller åteljaktens syfte och anmälningsplikt för åteljakt.
- Förtydligande om användning av hund vid licensjakt på björn och godkännande av hundsläpp vid björnåtel, samt införande av bestämmelser för användning av hund vid licensjakt på varg och järv.
- Att detaljkrav på jaktledare mm stryks och överläts till länsstyrelserna att besluta om.

- Att när det gäller varg, järv och lo ge länsstyrelsen möjlighet att besluta om vilket djur som får fällas (ålder och kön).
- Att länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn inte längre ska innehålla en rekommendation om att årsunge inte får fällas.
- Kravet på anmälan av fäلت djur inom en timme utgår eftersom anmälan av fäلت djur är reglerad i jaktförordningen.
- Ansvar för att hålla sig uppdaterad om vad som återstår av tilldelningen flyttas från jaktledaren till jägaren. Kravet blir att jägare uppdaterar sig minst en gång varje timme.
- Ett förtydligande om att fäلت djur ska avräknas licenstilldelningen i det län där det först påsköts.

De föreslagna föreskrifterna bygger till stora delar på nu gällande föreskrifter (NFS 2010:15, NFS 2014:24, NFS 2010:7 och NFS 2010:1).

Rovdjurspolitikens och förvaltningens inriktning

Under den senaste tioårsperioden har den politiska inriktningen varit att förvaltningen av rovdjuren ska regionaliseras. Beslutsfattande ska ske närmare dem som berörs och länsstyrelserna har successivt getts utökat ansvar för förvaltningen. Detta framgår av propositionerna En ny rovdjursförvaltning¹ och En hållbar rovdjurspolitik². I kapitlet om Viltförvaltningsdelegationerna i den senare, anges syftet med dem vara att ”uppnå acceptans för rovdjuren och åstadkomma ett reellt regionalt ansvar och lokalt inflytande över rovdjursförvaltningen”.

Med regionaliseringen följer ett regionalt ansvar för att arterna uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i ett nationellt perspektiv. Samtidigt följer också ett utökat ansvar för länsstyrelserna att besluta om förvaltningsåtgärder, varav licensjakt är en betydelsefull åtgärd.

Naturvårdsverket har i Strategi för svensk viltförvaltning³, viltstrategin, angett mål, delmål och åtgärder bland annat för utökad regionalisering av viltförvaltningen. Beslut ska fattas närmare dem som berörs. Ett av de konkreta delmålen som anges i viltstrategin, för att uppnå en ökad regionalisering, är att ta fram föreskrifter för länsstyrelsens beslut om licensjakt på järv, så att besluten kan fattas regionalt.

Länsstyrelsen har god kunskap om rovdjurens biologi, deras värde och deras socioekonomiska konsekvenser genom det regionala ansvar som man har för rovdjursförvaltningen. Detaljer kring beslut om jakt på stora rovdjur bör länsstyrelsen därmed vara väl lämpad att självständigt besluta om. Naturvårdsverket anser att alltför detaljerade bestämmelser kring länsstyrelsernas beslut om licensjakt ska utgå ur föreskrifterna och istället tas in i vägledning om jakten. På så sätt möjliggör föreskrifterna en ökad regionalisering av rovdjurspolitiken, vilket ligger i linje både med rovdjurspropositionen och viltstrategin.

Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå – skäl för att revidera föreskrifterna

Bakgrund - Nuläge

Idag är föreskrifterna om länsstyrelsernas beslut om licensjakt på lo, varg och björn uppdelade på tre olika uppsättningar föreskrifter. Merparten av bestämmelserna är så gott som likalydande. Vissa delar är kopplade till en specifik art så som jakttider, jakt med hjälp av åtel och användande av fångstredskap.

¹ Regeringens proposition 2008/09:210 <https://data.riksdagen.se/fil/0A22C7CA-D5C8-48D3-9855-E150760B3DBF>.

² Regeringens proposition 2012/13:191 <https://data.riksdagen.se/fil/8F6C2A27-076E-4288-8E36-9F75655C2329>.

³ <http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2015/viltstrategi/strategi-viltforvaltning-mal-nv-2015-06-30.pdf>.

Föreskrifterna (NFS 2010:1) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn reglerar länsstyrelsens arbete med de stora rovdjuren.

Föreskrifter för länsstyrelsernas beslut om licensjakt på järv saknas trots att Naturvårdsverket har rätt att besluta om föreskrifter om detta. Skälet för att Naturvårdsverket inte har beslutat om föreskrifter på detta område är att järvstammen tidigare inte har varit tillräckligt stor för att licensjakt ska vara aktuell. Järvstammen ökar nu och frågan om licensjakt på järv är aktuell.

Önskat nyläge

Ett mål är att Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och viltförvaltning upplevs som tydliga, ändamålsenliga och bättre anpassade till dagens viltförvaltning. I de föreslagna föreskrifterna samlas därför så mycket som möjligt av de bestämmelser om rovdjursförvaltning som länsstyrelserna har att tillämpa i en gemensam uppsättning föreskrifter. Ett omfattande arbete har lagts ner för att öka läsbarheten genom en bättre struktur på föreskrifterna med tydlig kapitelindelning, rubriksättning mm. Därigenom ökar förhoppningsvis enhetlighet och tydlighet för den som ska tillämpa föreskrifterna.

Ett annat mål är att föreskrifterna ska bidra till regionaliseringen av viltförvaltningen. Tidpunkten för jakt på björn kan beslutas regionalt och särskilda bestämmelser som förhindrar regionala avskjutningsrestriktioner för djur av arterna varg och lo utgår. I de föreslagna föreskrifterna föreslås vissa detaljregler rörande bland annat åteljakt, jaktledarens ansvar mm utgå. Det blir istället upp till den länsstyrelse som beslutar om licensjakt att bedöma vilka villkor som behövs för att bedriva tillsyn och följa upp licensjakten. Naturvårdsverket har även fortsättningsvis ett vägledningsansvar för dessa frågor.

Naturvårdsverket föreslår ändringar i nu gällande föreskrifter på ett antal punkter. Föreskrifterna har getts ett nytt namn som bättre speglar att licensjakt är en integrerad del av förvaltningen av de aktuella arterna. Underrubriker har införts som tydliggör föreskrifternas innehåll för läsaren. De allmänna råden upphävs och ersätts med annan vägledning.

Regelverket för eventuella framtida beslut om licensjakt på järv införs. Förslag på förtydligande avseende jakttider, användning av hund vid licensjakt samt förenklingar och förtydligande avseende detaljregler om åteljakt på björn föreslås.

I avsnitt 5 nedan beskrivs motiv och konsekvenser av förslag till nya föreskrifter för rovdjursförvaltning i detalj.

Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om föreskrifterna ändras

Nollalternativ – inga nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter behålls

Ett nollalternativ är att bibehålla nuvarande reglering och att inte göra några ändringar i nu gällande föreskrifter och allmänna råd. Effekter av ett sådant alternativ är att målet att Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och viltförvaltning upplevs som tydliga, ändamålsenliga och bättre anpassade till dagens viltförvaltning inte nås.

Eventuella förbättringar i form av ökad läsbarhet genom ett tydligare språk och struktur uteblir liksom enhetlighet och tydlighet för den som ska tillämpa föreskrifterna.

Samordningen av regler för licensjakt oberoende av art uteblir.

Krav på att samverkansråden tar ansvar för att fördelningen av miniminivåer mellan länsstyrelserna sker i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer uteblir. Jakttiden på björn beslutas nationellt.

Regelverket för länsstyrelsernas eventuella framtida beslut om licensjakt på järv införs inte. Detta innebär att Naturvårdsverket fortsatt kan besluta om detta, men det är inte i linje med den politiska inriktningen om en regionaliserad rovdjursförvaltning.

Förtydligande avseende jakttider, användning av hund vid licensjakt samt förenklingar och förtydligande avseende detaljregler om åteljakt på björn uteblir.

De allmänna råden fortsätter att gälla trots att Naturvårdsverket föredrar andra sätt att vägleda.

Naturvårdsverkets förslag – nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter upphävs

Naturvårdsverket föreslår att nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter och allmänna råd upphävs. De huvudsakliga argumenten för att ta fram nya föreskrifter är att:

- Föreskrifterna ska vara tydligare, mer sammanhållna och enhetliga.
- Regelverket för länsstyrelsernas beslut om licensjakt så långt möjligt ska vara lika, oberoende av vilken art som ett eventuellt licensjaksbeslut avser.
- Föreskrifterna ska lämna mer ansvar för förvaltningen av stora rovdjur åt länsstyrelserna.
- Införa föreskrifter som reglerar länsstyrelsernas eventuella framtida beslut om licensjakt på järv.
- Förenkla och förtydliga regler om åteljakt på björn bl.a. vad gäller åteljaktens syfte och anmälningsplikt för åteljakt.

- Bestämmelser införs eller förtydligas avseende användning av hund vid licensjakt på björn, järv, lo och varg.

Utförliga motiv finns för respektive ändringsförslag i avsnitt 5.

Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

1 kap. 1 §

Paragrafen beskriver föreskrifternas tillämpningsområde.

Beskrivningen av föreskrifternas tillämpningsområde bygger på motsvarande bestämmelser i nu gällande föreskrifter, men texten har förenklats för att öka läsbarheten. De upplysningar i gällande föreskrifter som rör länsstyrelsernas möjlighet att ange villkor för licensjakt med stöd av 9 b § 4 och 5 jaktförordningen (1987:905) *utgår* då regleringen i jaktförordningen är tillräcklig.

1 kap. 2 §

Denna paragraf anger att termer och uttryck som används i föreskrifterna har samma betydelse som i jaktförordningen och förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Betydelsen av begreppet odlingsgränsen är densamma som i rennäringslagen.

1 kap. 3 §

Paragrafen utgör endast en upplysning om krav som följer av förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

1 kap. 4 §

I denna paragraf definieras vissa begrepp som gäller i dessa föreskrifter. Definitionen av begreppen odlingsgränsen, påskjutning, åteljakt och genetiskt viktig varg är i princip likalydande i förslaget jämfört med gällande föreskrifter. Mindre språkliga justeringar har gjorts. Begreppet genetiskt viktig varg har förtydligats med avseende på en sådan vargs ursprung.

Avgränsningen av vad som inte är en åtel, dvs rester av vilt på plats där vilt har fällts, har tidigare varit ett allmänt råd. Denna avgränsning har betydelse för att klargöra att det är tillåtet att efter jakt på exempelvis klövvilt, lämna kvar rester av vilt efter passning av fällt vilt utan att riskera att detta betraktas som en anmälningspliktig björnåtel. Konsekvensen av att inte reglera detta kan bli att den som lämnar kvar slaktrester av vilt annars hamnar i ett rättsosäkert läge.

2 kap. Samverkansråd, mål och planering

Representation och arbetsformer i samverkansråden

2 kap. 1 §

Bestämmelsens innehåll är i princip detsamma som i nu gällande föreskrifter. Där anges att landshövdingen, eller den landshövdingen utser, ska representera länsstyrelsen i samverkansrådet. Sametinget utser den som ska representera Sametinget. Det har gjorts ett förtydligande i förslaget i syfte att klargöra att samverkansrådets ledamöter utses för en period om högst två år i taget. Det är således möjligt att bli omvald som ledamot vid periodens slut.

Om det finns särskilda skäl ska samverkansrådet anlita sakkunniga med kunskap om de särskilda förutsättningar för viltförvaltningen som råder i rovdjursförvaltningsområdet. Detta stycke har endast justerats språkligt i förslaget jämfört med gällande föreskrifter.

2 kap. 2 §

Paragrafen reglerar att ordförandeskapet i samverkansrådet ska innehas i en period om två år och att ordförandeposten ska rotera mellan de deltagande länsstyrelserna. Kravet att samverkansrådet ska sammanträda minst två gånger per år finns i nu gällande föreskrifter. Naturvårdsverket gör bedömningen att minst två sammanträden per år behövs för att den regionala förvaltningen ska kunna ta nationellt ansvar för att gynnsam bevarandestatus upprätthålls. Naturvårdsverket bedömer att det behövs speciellt med hänsyn till att länsvisa miniminivåer slopas för varg i och med ändringen av förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, som beslutades 4 augusti 2022 och träder i kraft 1 november samma år.

Samverkansråden lämnar vidare förslag till Naturvårdsverket, men fattar inga gemensamma förvaltningsbeslut. I nu gällande föreskrifter finns en regel om att samverkansrådets beslut ska tas i samförstånd, Naturvårdsverket anser inte att det finns anledning att föreskriva om detta, varför denna regel har utgått.

Förslag om miniminivåer

2 kap. 3 §

Paragrafen anger att förslag på miniminivåer ska lämnas på begäran av Naturvårdsverket. Lydelsen i nu gällande 5 § NFS 2010:1 om att förslag på miniminivåer ska vara möjliga att uppnå senast fem år efter fastställandet föreslås utgå. Detta då regeln kan uppfattas som otydlig. Vägledning om framtagande av nya miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur togs fram av Naturvårdsverket 2018.⁴ Vägledningen kan komma att uppdateras med anledning av de nya förordningsändringarna.

Den ändring av förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn som beslutades av regeringen den 4 augusti 2022 innebär att Naturvårdsverket efter förslag av samverkansråden ska fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och länen. Vidare ska Naturvårdsverket efter

⁴ Naturvårdsverkets rapport 6829, Vägledning om översyn av miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur, NV-03231-15.

förslag av samverkansråden fastställa miniminivåer för förekomsten av varg i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena. Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna enligt första stycket inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden. I förordningen har det nu förtydligats att de tre samverkansråden också ska samverka med varandra i de här frågorna. Beslutade ändringar träder i kraft den 1 november 2022.

Naturvårdsverket anser att förordningsändringarna tillsammans med de nya föreskrifterna bidrar till ett mer flexibelt och resurseffektivt system. Vidare kan referensvärdet för vargens utbredningsområde stärkas genom att spridning underlättas. Ett skyddssystem för gynnsam bevarandestatus finns kvar i form av nya krav på samverkan, delegationssystemet samt de krav som ställs i 23 c § jaktförordningen för beslut om jakt.

I den remitterade versionen ingick bestämmelser i 2 kap 4 – 5 §§ om länsstyrelsernas samverkan inom och mellan rovdjursförvaltningsområden inför framtagande av miniminivåer. Mot bakgrund av de ovan nämnda ändringarna i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn utgår dessa tidigare remitterade bestämmelser ur föreskrifterna.

Rovdjursförvaltningsplaner

2 kap. 4 §

Bestämmelsen är, med en mindre språklig justering, likalydande som i nu gällande föreskrifter, 6 § NFS 2010:1, och anger att länsstyrelsens rovdjursförvaltningsplan ska gälla i högst sex år, beskriva målsättningar och riktlinjer för länsstyrelsens förvaltningsarbete samt överensstämma med målsättningar i nationella förvaltningsplaner för respektive art samt även för andra arter, tex klövvilt.

3 kap. Licensjaktens inriktning

Samtliga bestämmelser som rör länsstyrelsernas beslut om licensjakt på björn, varg, järv och lo har samlats i denna uppsättning föreskrifter. Dispositionen av detta och efterföljande kapitel om licensjakt har lagts upp så att den följer punkterna i 9 b § jaktförordningen. Detta för att öka tydligheten för den som läser rättsakterna parallellt.

Naturvårdsverket har strävat efter att ha likalydande regler oavsett art i de delar där detta är möjligt och rimligt. Bestämmelser om länsstyrelsernas beslut om licensjakt på järv har därmed införts i förslaget. Det bör dock poängteras att för att länsstyrelserna ska kunna besluta om licensjakt på järv, krävs som för övriga berörda arter, att Naturvårdsverket delegerar möjligheten att fatta dessa beslut till länsstyrelserna. Då delegering till länsstyrelserna är reglerat i överordnad författning behövs ingen ytterligare upplysning om detta i denna paragraf. Delegering av möjligheten för länsstyrelserna att besluta om licensjakt förutsätter att arten ligger över referensvärdet.

Arter som berörs och djur som får fällas

I den remitterade versionen ingick bestämmelser i 3 kap 1 § om länsstyrelsernas samverkan inom och mellan rovdjursförvaltningsområden inför beslut om licensjakt. Mot bakgrund av de ovan nämnda ändringarna i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn utgår dessa tidigare remitterade bestämmelser ur föreskrifterna.

3 kap. 1 §

2 § anger att länsstyrelserna i beslut om licensjakt ska undersöka möjligheten att helt eller delvis rikta jakten till områden där det finns en förhöjd risk att rovdjursförekomst allvarligt försvårar hållande av tamdjur (inklusive ren) eller dit det behövs för att på annat sätt främja samexistens mellan människor och stora rovdjur. Inom begreppet samexistens ingår att det ska vara möjligt att jaga med hund i områden med rovdjursförekomst. Länsstyrelsens beslut om licensjakt ska innehålla en redogörelse av vilka avvägningar som gjorts vid val av jaktområden.

Denna bestämmelse saknar motsvarighet i nu gällande föreskrifter. Avsikten är att i enlighet med syftet i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, järv, varg, lo och kungsörn tydliggöra att licensjakten är ett medel som är tänkt att användas för att förebygga skador och olägenheter av stora rovdjur samt samtidigt främja samexistens mellan människor och stora rovdjur. Bestämmelsen omhändertar genomförandet av delar av de rovdjurspolitiska målen. Inför beslut om licensjakt ska därför undersökas om åtminstone delar av jakten kan förläggas på ett sätt som kan verka förebyggande och därmed minska risken för skador på tamdjur. Bestämmelsen bör medföra att behovet av skyddsjakt på stora rovdjur minskar, särskilt sådan skyddsjakt som beslutas baserat på stor sannolikhet att allvarlig skada kommer att uppstå (se 23 b § sista meningen).

3 kap. 2 §

Bestämmelsen anger att länsstyrelsens beslut om licensjakt på varg inte får omfatta revir med stationär förekomst av en genetiskt viktig varg. Förslaget

motsvaras av andra meningen i 4 § NFS 2014:24. Vidare anges det av punkt ett att av länsstyrelsens beslut ska det framgå att jakten kommer att avlysas i områden där förekomst av genetiskt viktig varg upptäckts efter att beslutet om jakt fattats. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att genetiskt viktig varg inte fälls vid genomförande av jakten. Bestämmelsen ska ses som ett tydligt återkallandeförbehåll. Eventuella beslut om licensjakt på varg ska enligt 23 e § jaktförordningen fattas senast den 1 oktober. Sådana beslut grundas på den kunskap om förekomst av genetisk viktig varg som finns då vilket i normalfallet är föregående vinters inventeringsresultat. Vid genomförandet av jakten kan ny kunskap ha tillkommit. Den andra punkten i bestämmelsen omhändertar att sådan ny kunskap beaktas i förvaltningen av varg, dvs. om det dyker upp en tidigare okänd genetiskt viktig varg i ett område som omfattas av länsstyrelsens licensjaksbeslut kommer länsstyrelsen att återkalla eller ändra beslutet.

Ett beslut om licensjakt skulle kunna ses som ett gynnande beslut. Huvudregeln är att gynnande beslut inte får ändras på så sätt att myndigheten tar ifrån den enskilde en förmån genom ett senare beslut. Undantag från huvudregeln är möjligt om det finns ett tydligt återkallelseförbehåll i beslutet och förbehållet har stöd i de föreskrifter som beslutet grundas på (jfr. prop. 2016/17:180 sida 232). Genom att i föreskrifterna införa krav på avlysning av jakt i länsstyrelsernas beslut om licensjakt på varg, i de fall det dyker upp en genetisk viktig varg, kompletteras och förtydligas vad som redan anges i 23 f § jaktförordningen, dvs att beslut om licensjakt får ändras om det behövs med hänsyn till nya omständigheter mm. I samband med ett sådant återkallelsebeslut kan länsstyrelsen, om det är möjligt och lämpligt, ändra sitt licensjaksbeslut och definiera nytt jaktområde i beslutet, med samma antal jaktbara djur. Förtydligandet görs i så fall i syfte att verkställa omfattningen av den jakt som vid avvägningar mellan bevarande och socioekonomisk hänsyn har bedömts vara lämplig. Naturvårdsverket anser att det är viktigt att det ska vara möjligt att den jakt som har beslutats genom god samverkan inom viltförvaltningen också ska kunna verkställas.

3 kap. 3 §

Bestämmelsen finns i nu gällande föreskrifter om länsstyrelsernas beslut om licensjakt på björn. Förslaget innebär att länsstyrelsernas beslut om licensjakt på björn ska föreskriva att björnhona som åtföljs av en eller flera ungar samt ungar som följer björnhona, oavsett ungarnas antal eller ålder, inte får fällas. Skälet till att ekipage med hona och en eller flera ungar ska lämnas ostörda är att björn jagas under dess uppfödningssperiod, vilket inte gäller för övriga arter. Övriga arter har självständiga ungar vid tidpunkten för jakten. Ett syfte med att freda honor med en eller flera ungar är att dessa honor har betydelse för populationens reproduktion. Om en s.k. ”superbreeder” fälls kan det ha påverkan på populationen.⁵

Det förekommer att hona och ungar skiljs åt vid jakt. Under sådana omständigheter är det vanligen inte möjligt för jägaren att skilja björnar som ingår i familjegrupp från andra björnar. Lydelsen ”hona som åtföljs av en eller flera ungar” innebär att en jägare inte gör sig skyldig till jaktbrott om en hona skulle fällas i ett sammanhang där jägaren inte uppfattar att honan åtföljs av

⁵ Zedrosser et al 2020 ”Utvärdering av åteljakt efter björn i Sverige perioden 2014–2019.

unge. På samma sätt innebär lydelsen ”ungar som följer björnhona” att jägaren inte gör sig skyldig till jaktbrott om en jägare uppfattar att en unge uppträder ensam och jägaren faller den i tron att det är ett vuxet djur.

Ser man till utfallet av jakten fälls få honor från sina ungar. Antalet har minskat stadigt under senare år och sådana honor utgjorde tre procent av de fällda djuren 2019.

Andra meningen i nuvarande bestämmelse, att länsstyrelsens beslut ska rekommendera att inte fälla årsunge, utgår. Skälet till att bestämmelsen utgår är att föreskriften inte är tänkt att innehålla råd och rekommendationer. Sådant bör i stället hanteras i vägledning till länsstyrelsen. Samtidigt bör första stycket till allra största del tillgodose samma behov av skydd för årsunge, eftersom den är beroende av björnhonan och följer henne.

4 Kap. Medel och metoder

Åteljakt på björn

Huvudargumentet då åteljakten infördes 2014 var att få lugna skottillfällen vid åtel samt att bättre kunna selektera ut ex honor som följs av ungar från lovliga björnar. Den allmänna uppfattningen är att det bl.a. bidrar till större säkerhet och minskat lidande för de här aktuella björnarna genom säkrare skott.

Skandinaviska björnprojektet har undersökt olika aspekter av åteljakten på björn.⁶ Undersökningarna visar att en mycket liten andel av tilldelade björnar vid licensjakt fälls vid vakjakt vid åtel (0,6 % under licensjakterna 2014–2019). Projektets slutsats är att intresset för vak- och smygjakt vid björnatlar således inte verkar vara särskilt stort. Rapporten föreslår, att då syftet med åteljakt gällande det enskilda syftet med ”säkra skott” idag inte uppfylls, men att det även skulle kunna finnas andra syften med åteljakt. Projektet föreslår i rapporten att Naturvårdsverket ska föreskriva att tillåta spårupptag av hund vid åtel. Det skulle innebära att åtlarna får ett annat syfte, dvs. att erbjuda platser för effektiva hundupptag. Undersökningarna påvisar ett positivt samband mellan antal åtlar och hur snabbt samtliga björnar fälls. Eftersom honor med ungar i regel nyttjar åtel i lägre grad än andra kategorier av björnar kan hundsläpp vid åtel bidra till effektivare jakt genom att rätt djur fälls. Samtidigt som björnjakten har effektiviserats har antalet honor som fällts ifrån sina ungar minskat från 12% 2009 till 4% respektive 3 % åren 2018 och 2019. Utvecklingen är mycket positiv.

Gällande bestämmelse i nu gällande föreskrift 6 a § punkt 1 att upptag av björnsår med hjälp av hund vid en åtel inte är tillåtet har ifrågasatts av flertal remissinstanser, både för att den är otydligt formulerad och för att man vill kunna släppa hund vid åtel för att få bra och snabba spårupptag. Av remissinstanserna anser flera länsstyrelser, sannolikt grundat i att endast nio björnar har fällts på åtel i landet under åren 2014–2019, att möjligheten till åteljakt bör tas bort helt om hundar inte får släppas vid åtel.

Naturvårdsverket bedömer att det är tveksamt om en effektivare jakt ensam är ett tillräckligt gott skäl för att tillåta spårupptag vid åtel. Risken för att fälla en hona från sina ungar är mindre om hund släpps vid åtel, eftersom honor med ungar nyttjar åtel i lägre grad än andra kategorier av björnar. Naturvårdsverket anser sammantaget främst mot bakgrund av att risk att fälla en hona från sina ungar minskar med hundsläpp vid åtel, rapporten samt remissutfallet att det ska vara tillåtet att släppa hund vid åtel. Naturvårdsverket anser att fortsatt forskning och utvärdering kring åteljakt bör bedrivas för att utvärdera effekterna av hur hundsläpp vid åtel utvecklar sig.

Flera länsstyrelser har i yttranden framfört att det kan vara befogat med krav på kamera vid åtel för att i förväg veta vilka björnar som lämnat spår vid åtel och för att kunna undvika att släppa hund på honor med ungar. Naturvårdsverket delar uppfattningen att det är fördelaktigt att använda åtelkamera vid jakt på björn i syfte att minska risken för att honor med ungar och ensamma ungar fälls. Myndigheten uppmuntrar till ökad användning av åtelkamera men anser inte att

⁶ Zedrosser et al 2020 ”Utvärdering av åteljakt efter björn i Sverige perioden 2014–2019.

det är befogat att reglera användning av kamera vid björnatel igenom föreskrift. Sådana krav kan ställas av de länsstyrelser som anser det befogat i beslut om licensjakt.

Anmälningssplikt

Skandinaviska björnforskningsprojektet tar i nyss nämnda rapport även upp frågan om gällande bestämmelse om anmälningssplikt och länsstyrelserna godkännande av åteln innan den kan tas i bruk. Av skäl som exempelvis den administrativa insatsen länsstyrelserna behöver lägga ner på ansökan om åteln, svårigheterna som finns när det kommer till tillsyn av åteln samt sekretessfrågan gällande åtelns position föreslår rapporten och flera remissinstanser att anmälningssplikten slopas.

Naturvårdsverket delar uppfattningen att länsstyrelsens administration ska vara motiverad. Däremot anser myndigheten inte att anmälningssplikten helt ska tas bort. Bedömningen är att det är viktigt att framgent kunna följa upp utfallet av att syftet med åteljakten vidgas särskilt som åteljakten kan komma att bli mer utbredd. För att effektivisera länsstyrelsens administration föreslås i stället att förfarandet vid anmälan ska förenklas på så sätt att någon besiktning och godkännande av åteln inte ska behöva ske från länsstyrelsens sida. Hur åteln ska anläggas och vad som är tillåtet vid åteljakt på björn framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och länsstyrelsernas beslut om licensjakt. Bestämmelser om åtelns placering och användning är till för att skydda människor som bor och rör sig i områden där det finns åtlar eftersom björnar som skyddar sin föda skulle kunna utgöra en potentiell fara för människor även om den svenska björnforskningen visar att samband mellan åteljakt och förekomst av problembjörnar inte har kunnat påvisas. Dessa regler i allt väsentligt lika som i nu gällande föreskrifter.

4 kap. 1 §

Förslaget innebär att möjligheten för länsstyrelserna att tillåta åteljakt på björn kvarstår oförändrat jämfört gällande regler för åteljakt på björn.

4 kap 2 §

Anmälningssplikten av åteln i gällande bestämmelse i 6 a § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn (NFS 2010:07) kvarstår, men till skillnad från idag behövs inte längre ett godkännande från länsstyrelsen. Forskning och utvärdering av frågor som den här om åteljakten effekter samt hur hundjakten påverkar björnstammens sammansättning underlättas av att en förenklad anmälningssplikt av åtel kvarstår. Övriga bestämmelser i 6 a § utgår, bl.a. att upptag av björnsår med hund inte är tillåtet vid åtel.

4 kap 3 §

Åtel för björn får etableras tidigast 15 juli. Senast tio dagar efter att jakten avslysts i området ska åteln vara bortplockad och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit. Bestämmelsen är hämtad från 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn (NFS 2010:07) och bör kvarstå eftersom användandet av åtel genom förslaget blir en vedertagen jaktmetod som bidrar till en effektivare jakt och ökat djurskydd för björningar samt är en förutsättning för att jakten ska

kunna bedrivas under strikt kontrollerade former. Kravet på att åtlar städas bort efter avslutad jakt minskar risken för habituering av björnar.

4 kap. 4 §

Bestämmelsen reglerar minsta avstånd från åteln till hus, vägar, vandringsleder mm. Förslaget motsvaras i princip av vad som redan stadgas i 6 b § i nu gällande föreskrifter. Kravet på erinran om att få markägarens tillstånd har tagits bort då den som anlägger en åtel förutsätts vara antingen markägare eller inneha jakträtten på den mark där åteln anläggs. Om jakträtten är upplåten förutsätter Naturvårdsverket att den som anlägger en åtel har en dialog med markägaren alternativt att anläggandet av björnåtel regleras i jakträttsupplåtelsen. Listan har numrerats för tydlighetens skull och vissa mindre språkliga justeringar har gjorts.

Skälet för att ställa krav på visst avstånd för åtlar till olika verksamheter är att minska risken för att människor ska riskera att komma i närkontakt med björnar som besöker åtlar. Det finns en liten risk att träffa på en björn vid en åtelplats, men det kan ske. Därför bör åtelns placering vara relativt långt ifrån vandringsled, väg och bostadshus.

Naturvårdsverket anser att behovet av skyddsavstånd till platser som är avsedda för att locka till sig björn varierar avsevärt om den verksamhet man vill skydda med regeln är t ex en vandringsled (där människor inte förväntas uppehålla sig mer varaktigt) eller en campingplats eller bostadshus. De senare anläggningarna har vanligtvis sophantering vilket kan bidra till att björnar rör sig från åtelplatsen till sophanteringsanläggningen. Det har därför inte gjorts någon ändring i de skyddsavstånd som anges i nu gällande föreskrifter.

I jämförelse med 6 b § i nu gällande föreskrifter har avståndskriterierna till väg och vandringsled behållits eftersom de är relevanta och mätbara. Bestämmelsen om att åteln inte får vara synlig från vandringsled har tagits bort eftersom den inte bedömts äga samma relevans som tex. avstånd till väg och dessutom kan vara svår att bedöma. Avståndet till åtel avsedd för viltskådning har tagits bort i förslaget, eftersom det inte är säkert att alla känner till dessa platser.

4 kap. 5 §

Bestämmelsen reglerar att jakträttshavaren ska kontakta eventuella personer som bor i till exempel fritidshus utan sophämtning (fäbodstugor, jaktkojor och liknande) under den tid som åteln är etablerad bor inom 2 000 meter från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten och motsvaras av 6 b § andra punkten, andra strecksatsen i nu gällande föreskrifter. Avsikten med bestämmelsen är att jakträttshavaren ska kontakta personer som *varaktigt* bor inom 2000 meters avstånd från åteln. Jakträttshavaren är inte genom bestämmelsen skyldig att kontakta tillfälliga besökare i området som exempelvis campare. Naturvårdsverket bedömer att bestämmelsen behövs för att minska risken för konflikter mellan björnar som besöker åtlar och andra verksamheter, samt för att minska risken för att boende i närheten av björnåtlar ska riskera att utan avsikt komma för nära dessa.

Hundanvändning

4 kap. 5 §

Föreslagen paragraf motsvaras till del av 5 § NFS 2010:7 och 5 § NFS 2010:15. Vissa språkliga justeringar har gjorts för att förtydliga och anpassa regeln så att den gäller för samtliga arter. Punkten 2 om begränsning av antalet hundar som får användas vid licensjakt på varg är ny.

Konsekvensen av denna bestämmelse blir:

a) En viss skärpning rörande att hundar inte får bytas ut vid jakt på björn jämfört tidigare rekommendation om samma sak. Byte av hundar som förföljer en och samma björn torde dock inte ha varit möjligt med nu gällande regler i särskilt många fall utan att björnen genskjuts med motorfordon, vilket enligt 31 § jaktlagen (1987:259) inte är tillåtet.

b) Regler för hundanvändning vid licensjakt på varg införs vilket Naturvårdsverket vägleder om idag i enskilda fall. Gränsen för hur många hundar som får användas vid jakt på varg har satts till tre. Skälet för att tillåta tre hundar vid jakt på varg är att om endast två hundar skulle tillåtas, finns en risk för att en ensam hund möter vargen om den andra hunden avbryter förföljandet. Det skulle öka risken för att den ensamma hunden skadas eller dödas. Erfarenhet av hundanvändning vid vargjakt visar också att vid användande av tre hundar ökar möjligheten att hundarna ställer vargen, vilket bidrar till lugnare skotttillfällen. I länsstyrelsernas beslut om licensjakt på varg 2017 anges i merparten av besluten att högst tre hundar får släppas samtidigt.

Naturvårdsverket anser att det finns ett behov av att reglera hundanvändningen på detta sätt vid licensjakt. Detta i syfte att de djur som jagas inte ska utsättas för onödigt lidande i samband med jakten. Att vid jakten använda högst två eller tre hundar enligt ovan är enligt Naturvårdsverkets mening skäligt.

Under senare år har det utvecklats jaktmetoder där det används ett flertal drivande hundar vid jakt, framför allt på björn men även på lo. Användandet av ”koppel” där ett flertal hundar släpps för att på plats ställa eller driva fram djuret skiljer sig starkt från den i Sverige traditionella hundjakten med en eller maximalt två hundar. Det är inte heller förenligt med nu gällande föreskrifter om hundanvändning vid licensjakt på björn. En jakt med få hundar är att föredra ur ett etiskt perspektiv. Björnar är inte uthålliga för stress under längre tid och kan bl.a. bli överhettade. Enligt 27 § jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Det har framförts önskemål om att reglera tiden för jaktträning av hundar för vargjakt. Naturvårdsverket anser dock att detta i första hand bör lösas genom ändringar i jaktförordningen (som uppdaterades på denna punkt och trädde i kraft 1 juli 2021) och genom vägledning. Det är således inte något som hanteras i dessa föreskrifter.

5 Kap. Jakttider

Två olika konstruktioner för jakttider har diskuterats i samband med framtagande av de nya föreskrifterna, nationellt fastställda jakttider och flexibla jakttider där länsstyrelserna ska kunna besluta om en minsta angiven period av jakt inom en angiven tidsram. Remissinstanserna har beträffande arterna varg, järv och lo förordat en nationellt fastställd jakttid framför en regionalt beslutad flexibel jakttid. Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att fördelarna med en fast jakttid överväger fördelarna med en regionalisering av beslut om jakttider för dessa tre arter. Skälen för detta är i första hand ökad förutsägbarhet och tydlighet för jägare och företagare, att den möjliga tidsramen att ha flexibilitet inom bedöms vara för snäv för lo och varg och att det för dessa två arter finns små fördelar med att samordna jakten med annan jakt. I fråga om varg delas revir inte sällan mellan län vilket innebär att en regionaliserad jakttid är mindre lämplig. Naturvårdsverket bibehåller därför en nationellt fastställd jakttid för licensjakt på varg och lo. Vidare anger Naturvårdsverket en fast nationell jakttid för licensjakt på järv.

Vad gäller jakttiden för björn är frågan mer komplex och remissinstanserna förordar olika lösningar om lämplig konstruktion för jakttid på björn. Naturvårdsverket anser sammantaget att jakttiden för björn ska vara flexibel. Huvudskälen till det är att jakten är mer utbredd och sker under en tid då flera arter kan jagas med liknande jaktmetoder, bl.a. älg och annat klövvilt. Att överlåta till länsstyrelserna att besluta om lämplig jakttid bidrar också till ökad regionalisering av förvaltningen.

5 kap. 1 § jakttid på björn

Nu gällande jakttid för björn gäller hela perioden från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober. I de delar av Norrbottens län som ligger väster om odlingsgränsen ska länsstyrelsens beslut om licensjakt gälla hela perioden från och med den 21 augusti till och med den 30 september. Björninventering sker 21 augusti till 31 oktober.

Naturvårdsverket ändrar med de nya föreskrifterna jakttiden för björn på så sätt att flexibel jakttid införs. Jakttiden vid licensjakt på björn ska vara minst 30 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 15 oktober. I de delar av Norrbottens län som ligger väster om odlingsgränsen ska länsstyrelsens beslut om licensjakt gälla minst 20 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 30 september. De tidigare avslutet väster av odlingsgränsen i Norrbottens län motiveras med att björnarna går i ide tidigare i detta område pga. kallare klimat och innebär ingen förändring jämfört nu gällande föreskrifter. Betydelsen av begreppet odlingsgränsen är densamma som i rennäringslagen.

Den flexibla lösning som införs med de nya föreskrifterna innebär att det regionala inflytandet över jakten ökar. Flexibla jakttider innebär t ex en möjlighet för länsstyrelserna att samordna älg- och björnjakten eller att anpassa jakttiden till renskötseln om behov finns.

Björnjakten skiljer sig på flera sätt från jakten på lo och varg. Den sker under en tid på året då jakten kan vara lämplig att bedriva i samband med annan jakt med samma jaktmetoder. Jakten på björn har vidare blivit en naturlig del av

viltförvaltningen som bedrivs i norra och mellersta Sverige. Utvecklingen mot en situation där björnen ses som ett vilt bland andra, kan stärkas ytterligare om länsstyrelsen ges möjlighet att samordna jakten på björn med exempelvis älgjakten. Regionala avvägningar kan även behöva göras med hänsyn till rennäringens behov. Naturvårdsverket anser därför att det finns skäl att införa en flexibel jakttid för björn.

I och med att länsstyrelsen fattar årliga beslut om jakt på björn behöver inte regionalt anpassade jakttider innebära någon ökad administrativ börda för länsstyrelsens del. Om länsstyrelsen inte ser något behov av samordning av björnjakten med annan jakt eller finner någon anledning att separera björnjakten från exempelvis rennäringens verksamheter, kan den nationella jakttidsramen fastställas som jakttid i beslut om licensjakt på björn i det aktuella länet.

5 kap. 2 § - jakttid för varg

Nu gällande jakttid för varg är 2 januari till 15 februari. Varginventering sker 1 oktober och 31 mars.

Vid bedömning av vad som är lämplig jakttid för en art bör flera jaktetiska frågor vägas samman. Föräldradjur ska inte fällas från ungar som ännu inte är självständiga. Inte heller ska en hane kunna fällas ifrån en dräktig tik, då detta kan äventyra valparnas överlevnad. Jakten bör därför ske först när valparna har blivit självständiga men innan parningen sker. Det är även viktigt att jakttiden är tillräckligt lång för att medge att tilldelade djur kan fällas.

Valparna lämnar vanligen flocken vid 10 månaders ålder och det saknas data på överlevnad hos valpar som förlorar båda sina föräldrar när de är yngre än så. Tidpunkten för jakten infaller när valparna är mellan 8-9 månader gamla. Konsensus hos vargforskare världen över är att valpar från och med januari månad har en relativt god chans att överleva utan båda sina föräldrar, och att sannolikheten för överlevnad sedan ökar snabbt under vintern. Svenska vargforskare har med ledning av detta föreslagit 15 januari som en lämplig tidpunkt att påbörja jakten, även om de också har bedömt att den nuvarande jaktstarten på varg är godtagbar ur biologisk synvinkel.

Vargens brunstperiod infaller mellan 20 februari – 15 mars. Enligt Skandulv sker parningarna tidigast 20 februari medan merparten av parningarna sker i månadsskiftet februari/mars. Forskarna anser att om man vill undvika att dräktiga tikar blir ensamma med sin kull bör jakten inte pågå längre än till 20 februari. I svar på Naturvårdsverkets remiss från 2019 framfördes både positiva och negativa synpunkter på jaktstart den 2 januari. De remissvar som stödde senarelagd jakttid framförde bland annat att detta borde vara gynnsamt för årsungar. Argumenten som lyfts fram för att senarelägga jaktstarten var bland annat för att en framflyttad jaktstart skulle stärka valparnas överlevnadschanser om föräldraparet fälls samt att det skulle ge mer tid för inventering varvid mer kunskap om vargstammen kan samlas inför jakten.

Vid remiss av Naturvårdsverkets förslag till nya föreskrifter ansåg en övervägande del av remissinstanserna att en fast jakttid för varg var att föredra framför en flexibel jakttid. Naturvårdsverket bedömer att det under beredningen av ärendet inte framkommit några avgörande skäl för att ändra den jakttid som anges i nu gällande föreskrifter, varför länsstyrelsernas beslut om licensjakt på

varg även fortsättningsvis ska föreskriva att jakttid vid licensjakt på varg ska vara hela perioden 2 januari till 15 februari.

Naturvårdsverkets bedömning är att en förskjutning av jakttiden med någon vecka endast påverkar ungöverlevnaden marginellt. Möjligen kan synpunkten att ge mer tid för insamlande av kunskap genom inventering utgöra ett skäl att ändra jakttiden, men även detta är en endast en marginell förändring av länsstyrelsernas förutsättningar för inventering.

Naturvårdsverket slutliga bedömning är att det är viktigt att den licensjakt som länsstyrelserna eventuellt beslutar om är möjlig att genomföra, varför jakttiden inte bör vara alltför begränsad. För att en senarelagd jaktstart inte ska äventyra att beslutade djur kan fällas, bör den sammanlagda jakttiden vara i stort sett oförändrad. Men hänsyn till ovanstående anser Naturvårdsverket inte att det finns tillräckliga skäl att ändra jakttiden. Jakttiden på varg ska därför bibehållas och starta 2 januari till 15 februari.

5 kap 3 § - jakttid för järv

Bestämmelsen är ny och saknar motsvarighet i gällande bestämmelser. Vid bedömning av vad som är lämplig jakttid för järv bör hänsyn tas till artens brunstperiod samt under vilken period som ungarna är beroende av honan. För järvens del infaller brunsten under perioden april till augusti. Ungarna föds i februari (vissa honor föder något tidigare) och är självständiga i september (pers kom Jens Persson, SLU).

Inventeringsperioden för järv är 1 februari till 31 juli. Perioden från mitten av januari till och med september är således mindre lämplig för licensjakt på järv. Inventeringsresultatet för järv fastställs årligen den 1 november. Fastställda inventeringsresultat utgör grunden för att bedöma om det finns utrymme att besluta om licensjakt eller ej. Liksom för lo kommer beslut om licensjakt på järv att grunda sig på fastställda inventeringsresultat från föregående år. Eftersom licensjakt är en långsiktig förvaltningsåtgärd som ska syfta till att reglera populationen i områden där rovdjuren t ex innebär att det finns risk för skador, anser Naturvårdsverket att det är möjligt att beslut om licensjakt grundas på 8 – 10 månader gamla inventeringsresultat.

I Naturvårdsverkets remiss av förslag till nya föreskrifter ansåg en övervägande del av remissinstanserna att en fast jakttid för järv var att föredra framför en flexibel jakttid. Allt sammantaget bör därför länsstyrelsernas beslut om licensjakt på järv föreskriva att jakttiden ska vara hela tidsperioden från 1 oktober till 31 december. Då licensjakt på järv inte har förekommit i landet tidigare, har Naturvårdsverket för avsikt att noga följa om den jakttid som nu föreslås är ändamålsenlig.

5 kap. 4 § jakttid för lo

Nu gällande jakttid för lo i 3 § NFS 2010:15 anger att i norra rovdjursförvaltningsområdet får länsstyrelsens beslut om licensjakt på lo gälla perioden från och med den 1 mars längst till och med den 15 april. I övriga delar av landet får länsstyrelsens beslut om licensjakt på lo gälla perioden från och med den 1 mars till och med den 31 mars. Det innebär att jaktstarten är fast i hela landet men att jakttidens slut är fast i mellersta och södra förvaltningsområdet men flexibel i det norra förvaltningsområdet.

Tidpunkten för jakt på lo avgörs i första hand utifrån tidpunkten då ungarna anses självständiga. Hona och ungar skiljs vanligtvis åt i mars (ibland tidigare) men det händer att de går ihop till och från även under brunsttiden, som infaller 15-30 mars. Ju längre tid hona och ungar går ihop, desto bättre rustade blir ungarna för att klara sig på egen hand om de skulle bli moderlösa, vilket är skälet för den sena jaktstarten. Loinventeringen pågår från 1 oktober – 28 (29) februari.

Vid remiss av Naturvårdsverkets förslag ansåg en övervägande del av remissinstanserna att en fast jakttid för lo var att föredra framför en flexibel jakttid. Vidare framfördes skilda synpunkter på lämplig jaktstart. Frågan om eventuell tidigarelagd jaktstart för licensjakt på lo har behandlats internt inom Naturvårdsverket i samband med framtagande av de båda remissförslagen 2019 och 2020 samt vid en muntlig hearing med rovdjursrådet. Naturvårdsverket har begärt ett utlåtande om forskningsläget gällande ungöverlevnad från SLU under mars 2022.⁷

Skälen som framförts i remissvaren för en tidigarelagd jaktstart var i huvudsak att

- snötillgången eventuellt är lite bättre i februari vilket kan underlätta och påskynda jakten,
- nuvarande jakt i mars sker under brunsten, vilket kan ifrågasättas ur ett etiskt perspektiv,
- jakt under februari skulle harmonisera bättre med Art- och habitatdirektivet,
- nuvarande jakt i mars bedrivs under förnygringsperioden
- loinventeringen skulle kunna bli mer rättvisande om jägarnas observationer vid jakten kunde ingå i underlaget, samt
- jägarnas tilltro till inventeringsresultatet skulle öka vilket i sin tur bidrar till ökad rapporteringsvilja.

Skälen som framförts i remissvaren för bibehållen jakttid var i huvudsak att

- det är osäkert om och i så fall hur årsungar skulle påverkas av tidigarelagd jaktstart,
- det saknas kunskap och forskning på området,
- avskjutningsstatistik visar att beslutat antal djur som omfattas av licensjakt ofta fälls under en relativt kort tid, och
- samtidig jakt och inventering kan försvåra inventeringsarbetet, framför allt momentet att särskilja familjegrupper, vilket kan påverka inventeringsresultatet i mer osäker riktning.

Naturvårdsverket bedömning

Kunskapsläget om ungöverlevnad vid tidigarelagd jakt är bristfälligt men det kan konstateras att loungar regelmässigt går tillsammans med sina mödrar under februari och att det i vart fall finns enstaka ungar som har överlevt en betydligt tidigare separation.

⁷ Se utlåtande från SLU, Henrik Andrén, 23 mars 2022 i ärende NV-06012-18.

Licensjakt på lo är ett undantag från det strikta skydd som arten har genom artikel 12.1 i AoH.⁸ Av artikel 12.1 framgår att såväl avsiktlig fångst och dödande (12.1a) som avsiktlig störning, särskilt under bl.a. parnings- och uppfödningstid (12.1b) ska vara förbjudna i medlemsstaterna. Bestämmelser om undantag från förbudet finns i artikel 16.1 AoH och innebär undantag från samtliga punkter som anges i artikel 12.1. Beslut om licensjakt innebär ett undantag från AoH:s förbud om avsiktlig störning oavsett om jakten sker under februari eller mars. AoH preciserar inte om eller hur olika avsiktliga störningar bör värderas sinsemellan. Ett beslut om licensjakt bryter således inte mot AoH eftersom beslutet i sig innebär ett undantag från förbudet om störning, förutsatt att störningen kan minimeras och motiveras.

Naturvårdsverket bedömer att samtidig inventering och jakt kan leda till konflikter mellan behovet av ostörda förhållanden som en förutsättning för både jägarna vid jakten och länsstyrelsernas inventeringspersonal. Naturvårdsverket instämmer dock i att det skulle kunna bidra till ökat förtroende för inventeringsresultatet inom jägarkåren om jägarnas bidrag i inventeringsarbetet skulle kunna öka. Vidare finns det andra sätt att utveckla inventeringsmetodik för att öka kvaliteten i resultatet, exempelvis mer användning av DNA-analyser, bättre datafångst från kameror mm. Naturvårdsverket bedömer att inventeringen av lo kommer att påverkas av tidigare lagd licensjakt men det är inte klarlagt hur påverkan skulle bli. Detta bör undersökas och analyseras fördjupat innan det kan utgöra grund för ändrad jakttid. Det finns dock ett behov av förbättrad inventeringsmetodik för ökad kvalitet i loinventeringen.

Sammantaget bedömer Naturvårdsverket att baserat på osäkert kunskapsläge om hur ungar påverkas av jakt i februari, begränsat behov av effektivisering av jakten, samt att det behovet av förbättrad inventeringsmetodik kan lösas på flera sätt än genom samtidig jakt och inventering, bör jakttiden för licensjakt på lo inte ändras i nuläget. Mot bakgrund av ovanstående bedömer Naturvårdsverket att det inte är lämpligt att genomföra jakten efter lodjur under någon annan period och att den begränsade störning som jakten medför under den aktuella perioden inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarande status.

Länsstyrelsernas beslut om licensjakt på lo ska föreskriva att jakttiden ska vara hela perioden från den 1 mars till den 15 april i Norra rovdjursförvaltningsområdet samt hela perioden från den 1 mars till den 31 mars i övriga delar av landet. Naturvårdsverket har för avsikt att vidareutveckla inventeringsmetodik för loinventering och undersöka och analysera effekterna av jakttiderna i Norge och Finland. Detta tillsammans med eventuellt annat relevant kunskapsunderlag kan utgöra underlag för en framtida förändring av jakttiden även i Sverige.

⁸ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

6 Kap. Villkor och kontroll för licensjakten

I NFS 2010:15 anges att länsstyrelsens beslut om licensjakt på lo får föreskriva att jakt får bedrivas med hjälp av typgodkända fångstredskap. I förslag till nya föreskrifter har denna bestämmelse tagits bort då den närmast har karaktären av vägledning. Det finns typgodkända fångstredskap för lo och länsstyrelserna kan avgöra själva om denna jaktmetod är lämplig eller ej vid licensjakt. Det är således fortfarande möjligt för länsstyrelsen att medge användning fångstredskap vid licensjakt efter lo.

Villkor

6 kap. 1 §

Bestämmelsen anger att länsstyrelsens beslut ska föreskriva att den som jagar minst en gång i timmen ska informera sig om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där jakten bedrivs. Paragrafen motsvarar 7 § punkt 4 i NFS 2010:7, 7 § punkt 8 i NFS 2010:15 samt 6 § punkt 8 i NFS 2014:24. Dock sätts kravet något strängare för lo och björn jämfört med nu gällande regler. Detta för att samma regel ska gälla för alla arter. Med en kombination av dagens tekniska möjligheter (mobiltelefoni, satellittelefoni, radiotelefoni, radiokommunikation mm), anser Naturvårdsverket inte att det är orimligt med krav på kontroll av kvarvarande tilldelning en gång per timme när vinsten är enklare, tydligare och enhetliga regler för samtliga arter. Paragrafen förtydligar och kompletterar skyndsamhetskravet i 5 b § jaktförordningen, av vilken det framgår att fäلت eller påskjutet rovdjur skyndsamt ska anmälas till länsstyrelsen.

En skillnad i förslaget jämfört nu gällande föreskrifter 7 § punkt 4 i NFS 2010:7, 7 § punkt 8 i NFS 2010:15 samt 6 § punkt 8 i NFS 2014:24 är att kravet på att kontrollera kvarvarande djur i förslaget riktas mot den som jagar istället för mot jaktledaren. Det finns idag inget uttalat stöd för jaktledarens roll i jaktlagstiftningen. Ett uttryckligt bemyndigande för att jaktledaren ska ansvara för kontroll av tilldelning, återrapportering mm saknas. Därför väljer Naturvårdsverket att fokusera på den enskilde jägarens roll och ansvar i förslaget. Naturvårdsverket avser att verka för ett förtydligande i jaktlagstiftningen gällande jaktledarens roll.

6 kap 2 §

Paragrafen motsvarar 10 § i NFS 2010:7, NFS 2010:15 samt NFS 2014:24. Språkliga justeringar har gjorts för att anpassa bestämmelsen till samtliga arter. Paragrafen reglerar vad länsstyrelserna ska föreskriva om i sina beslut om licensjakt gällande krav på undersökning av skottplats, eftersök, redovisning av skottplatsundersökning, dokumentation mm till länsstyrelsens besiktningsman samt insamling av prov från skadskjuten varg för DNA-analys.

Kravet på jaktledaren i punkt 1 i nu gällande föreskrifter har utgått i förslaget. Det beror på att det idag inte finns något uttalat stöd för jaktledarens roll i jaktlagstiftningen. Ett uttryckligt bemyndigande för att jaktledaren ska ansvara för kontroll av tilldelning, återrapportering mm saknas. Därför väljer Naturvårdsverket att fokusera på den enskilde jägarens roll och ansvar i förslaget. Naturvårdsverket avser att verka för ett förtydligande i jaktlagstiftningen gällande jaktledarens roll. I de nya föreskrifterna används

begreppet skottplatsundersökning, vilket innebär samma sak som begreppet platsundersökning som användes i tidigare remitterade förslag.

Vid viltförvaltarkonferensen 2018 framfördes att kraven idag är olika när det gäller bland annat uppvisande av skottplats. För lo och varg ska skottplatsen uppvisas på begäran av länsstyrelsen medan jaktledaren ska uppvisa skottplatsen när det gäller björn. Länsstyrelserna önskar likalydande regler, vilket blir fallet med nu föreslagen lydelse av bestämmelsen.

Gällande punkt 1 anser Naturvårdsverket att ansvaret behöver vara tydligt. Denna regel finns i nu gällande föreskrifter för licensjakt på lo och varg och har funnits med i remissversionerna av de nya föreskrifterna både 2019 och 2020. Bestämmelsen avser inte att skydda platsen från exempelvis storm, i de fall där jakten skulle ske under pågående storm. Den som påskjutit ett djur ska ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat att djuret är oskadat, så som exempelvis att projektilens anslags- eller nedslagsplats är så belägen att den utesluter att djuret skadats. Denna punkt handlar om krav på genomförande av eftersök, punkten 4 handlar om krav på redovisning.

Gällande punkt 3 innebär det att den som har påskjutit ett djur på begäran ska visa skottplatsen för länsstyrelsen. Motsvarande regler finns i nu gällande föreskrifter och tidigare remitterade versioner och innebär således ingen skärpning. Regeln innebär inte att påskjutet dött djur måste ligga kvar på den exakta fallplatsen. Påskjutet dött djur får hanteras (t ex tas ur) och forslas från platsen, trots denna regel. Naturvårdsverket bedömer att den bör kvarstå för att påvisa att jakten bedrivs under strängt kontrollerade former.

Gällande punkt 4 innebär det att den som har påskjutit ett djur ska till länsstyrelsen redovisa hur skottplatsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på det sätt som Naturvårdsverket anvisar.

Gällande punkt 5 innebär det att om en skadeskjuten varg inte har anträffats ska tillgängligt material såsom blod, hår eller spillning från den skadade vargen samlas in enligt besiktningspersonens instruktioner för DNA-analys.

6 kap 3 §

Bestämmelsen reglerar vad länsstyrelsen i beslut om licensjakt på varg och järv ska föreskriva gällande påskjutning av dessa arter. När en varg eller järv har påskjutits, och den inte blir kvar på platsen, får endast sådan jakt som syftar till att fälla det påskjutna djuret bedrivas av jaktlaget inom det aktuella området. Med område avses det jaktområde som har angetts i länsstyrelsens beslut om licensjakt, exempelvis ett vargrevir. Licensjakten får återupptas först efter medgivande från länsstyrelsen. Bestämmelsen motsvarar 9 § i nu gällande föreskrifter för licensjakt på varg. Den licensjakt som kommer ske på järv kommer sannolikt i likhet med licensjakt på varg också vara begränsad. För att minska risken för överskjutning bedöms det vara relevant att införa den här begränsningen även för järv. Naturvårdsverket anser inte att det är motiverat att införa en liknande begränsning för björn och lo. Någon sådan begränsning finns inte i nu gällande föreskrifter och det har inte framkommit några starka skäl för att införa en sådan skärpning i beredningen av detta ärende.

Av paragrafen framgår att licensjakt på andra djur inte får återupptas förrän efter medgivande av länsstyrelsen eller länsstyrelserna om två eller flera län berörs av påskjutningen. Länsstyrelsen ska innan jakten återupptas avgöra hur den återstående tilldelningen ska hanteras. Begreppet jaktledare har utgått ur bestämmelsen, se motivering under 6 kap 1 § ovan.

6 kap 4 §

Paragrafen motsvarar i princip 11 § i nu gällande föreskrifter om licensjakt. Bestämmelsen reglerar vad länsstyrelserna ska föreskriva om i sina beslut om licensjakt gällande avräkning av fäلت eller påskjutet djur samt vad som ska gälla för avlysning av licensjakt.

Gällande punkt 1 anges i nu gällande föreskrifter att skott och fallplats ska kontrolleras. I de nya föreskrifter anges fältkontroll vilket motsvarar fallplats och annan kontroll i fäلت som kan vara nödvändig att genomföra.

Det har framkommit oklarheter om vilken licenstilldelning ett djur ska avräknas ifrån om djuret påskjuts i ett län men sedan fäلتs i ett annat. I bestämmelsens punkt 2 förtydligas därför att fäلتt djur ska avräknas licenstilldelningen i det län där det först påsköts.

I bestämmelsen i punkt 3 har det förtydligats att licensjakt inte får bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen har avlyst jakten eller efter den tidigare tidpunkt då det har blivit känt att tilldelade djur har fäلتts. Då krav på kontroll att det finns djur kvar av tilldelningen en gång i timmen innebär att risken för överskjutning begränsas ytterligare.

I bestämmelsen i punkt 4 anges att om djur fäلتs med stöd av andra beslut eller bestämmelser eller dödas av andra orsaker under den tid då licensjakt är tillåten i det aktuella länet ska dessa djur inte avräknas från licenstilldelningen.

6 kap 5 §

Bestämmelserna i paragrafen anger att länsstyrelserna beslut om licensjakt ska innehålla vissa upplysningar om avlysning av jakten. Dessa bestämmelser tillsammans med bestämmelserna i kap 6 § 1 bedöms som tillräckliga för att inte riskera överskjutning och utgör en garant för att jakten sker under strängt kontrollerade former.

Kontroll

6 kap. 6 §

Av bestämmelsen i punkt 1 framgår att länsstyrelserna i beslut om licensjakt ska föreskriva att fäلتda djur ska besiktigas av länsstyrelsen. Motsvarande krav finns i gällande föreskrifter, men vissa språkliga justeringar har gjorts för att anpassa förslaget så att det gäller samtliga aktuella arter. Till skillnad från tidigare anges inte heller specifikt att det är en besiktningsman som ska genomföra besiktningen. Naturvårdsverket anser att det är viktigt att den som genomför besiktningar har god kompetens på området och förutsätter att besiktning genomförs av en av länsstyrelsen förordnad besiktningsperson som har genomgått besiktningsmannautbildningar som ges vid Viltskadecenter, alternativt har förvärvat motsvarande kompetens på annat sätt.

6 kap. 7 §

Bestämmelsen anger att länsstyrelsen i beslut om licensjakt ska ange vilken provtagning som ska genomföras. Motsvarande krav finns i gällande föreskrifter. Denna bestämmelse kompletterar och förtydligar kravet i 24 d § jaktförordningen.

Provtagning regleras i detalj av Naturvårdsverkets beslut om delegering av rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna. Naturvårdsverket bedömer att det inte är lämpligt att införa en sådan reglering i föreskrifter, eftersom behovet av provtagning kan variera mellan år. Därför är det lämpligare att reglera detta i beslut om delegering av skydds- och licensjakt än i föreskrifter.

6 kap. 8 §

Föreskriften motsvarar helt eller delvis 12 b § i NFS 2010:7 och 2010:15 samt 14 § i NFS 2014:24. Bestämmelsen behövs för att säkerställa att de uppgifter samlas in som Naturvårdsverket behöver för att kunna följa upp gynnsam bevarandestatus för arterna. Krav på återrapporering behövs för att Naturvårdsverket fortlöpande ska kunna bedöma om delegering nyttjas så att det försvårar gynnsam bevarandestatus, se 24 c § andra stycket JF.

Hur återrapporering ska ske i praktiken, dvs. vilka databaser, formulär eller liknande som ska användas av länsstyrelserna, anges i beslut om delegering av rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna. Naturvårdsverket bedömer att det inte är lämpligt att införa exakta anvisningar om detta i föreskrifter, eftersom metoder för återrapporering kan förändras. Därför är det lämpligare att reglera detta i beslut om delegering av skydds- och licensjakt än i föreskrifter.

Bestämmelse som utgått

I remissversioner av de nya föreskrifterna har en bestämmelse om att länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn, varg, järv eller lo ska föreskriva vilka åtgärder som ska vidtas för att överskjutningar ska undvikas och annat som länsstyrelsen anser nödvändigt för att möjliggöra den tillsyn och kontroll som behövs funnits. Naturvårdsverket bedömer att detta krav följer av 23 c § jaktförordningen. Av 23 d § samma förordning följer att länsstyrelserna får förena sina beslut med de villkor som behövs. Sammantaget bedömer därför Naturvårdsverket att en bestämmelse som anger att länsstyrelsens beslut om licensjakt ska föreskriva vilka åtgärder mm som ska vidtas är obehövlig och kan utgå.

7 kap. Övriga bestämmelser

7 kap. 1 §

Paragrafen anger att Naturvårdsverket i det enskilda fallet får medge undantag från föreskrifterna. Bestämmelsen är oförändrad jämfört nu gällande föreskrifter.

Övergångsbestämmelse

Av 23 f jaktförordningen följer att om beslut om licensjakt har fattats enligt 23 e § får beslutet ändras om det behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning. Med anledningen av detta införs en övergångsbestämmelse med betydelsen att äldre föreskrifter gäller vid ändring av beslut om licensjakt på varg som fattats före ikraftträdandet.

Upphävande av gällande föreskrifter och allmänna råd

Med anledning av de nya föreskrifterna kommer följande föreskrifter och allmänna råd upphävas i sin helhet.

- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn
- Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:1) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn

Innehållet i nu gällande allmänna råd kommer att ingå i Naturvårdsverkets vägledning om hur regelverket bör tillämpas. Anledningen till att förslaget till nya föreskrifter inte innehåller några allmänna råd är att Naturvårdsverket aktivt arbetar med regelförenkling och ökad tydlighet. Det blir tydligare för den som tillämpar föreskrifterna om de endast innehåller bestämmelser och ingen vägledning i form av allmänna råd. Vägledningen sker lämpligast i annan form.

Bemyndiganden

Naturvårdsverkets bemyndigande för nu aktuella föreskrifter regleras i 15 och 24 c §§ jaktförordningen (1987:905) samt 10 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

De som berörs av förslaget

Förslaget till ändrade föreskrifter berör framför allt de 21 länsstyrelserna och Sametinget. Även de som jagar rovdjur berörs i viss utsträckning av föreskrifterna. Företag berörs ytterst marginellt eller inte alls. Detta då föreskrifterna i första hand reglerar länsstyrelsernas administration och beslutsfattande.

Kommerskollegium bedömer att Naturvårdsverket inte behöver anmäla rubricerat förslag till kollegiet enligt förordning (1994:2029) om tekniska regler eftersom det inte innehåller några krav på produkter. Kommerskollegium gör även bedömningen att förslaget inte omfattas av anmälningsplikt enligt förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

Kommerskollegium bedömer att Naturvårdsverkets beslut om att delegera rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna eller länsstyrelsens beslut om licensjakt skulle kunna bli anmälningspliktiga under vissa förutsättningar, se mer under generella synpunkter.

Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen

Förslaget till nya föreskrifter om rovdjursförvaltning reglerar inga direkta kostnader eller intäkter så som avgifter eller liknande. Endast mindre justeringar i fråga om arbetsuppgifter för länsstyrelserna införs. Det rör sig både om vissa lättnader och förenklingar samt vissa skärpningar. Ändringarna torde därför endast påverka resursanvändningen marginellt vid berörda myndigheter.

Då förslaget till nya föreskrifter om rovdjursförvaltning inte innehåller tekniska regler bedömer Naturvårdsverket att de inte behöver anmälas till EU-kommissionen, så kallad notifiering⁹.

De föreslagna föreskrifterna bedöms inte påverka möjligheterna att uppfylla de uppställda krav på rapportering som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen och till andra internationella konventioner.

Allmänt om förslagets konsekvenser

Föreslagna föreskrifter syftar bland annat till ökad enhetlighet och tydlighet avseende regelverket för rovdjursförvaltning. Regelverket är idag uppdelat på fyra olika uppsättningar föreskrifter med vissa skillnader i formuleringar och krav. En konsekvens av förslaget bör bli att enhetlighet, läsbarhet och tydlighet ökar för målgrupperna för föreskrifterna. Det blir enklare för berörda myndigheter att förstå vad som gäller. Det blir också enklare för berörda myndigheter att tillämpa regelverket vilket bör leda till högre grad av enhetlighet och rättssäkerhet.

Konsekvenser av att slopa reglering om jaktledarens ansvar

Naturvårdsverket har vid en noggrann genomgång av bemyndigandena i jaktförordningen funnit att det saknas stöd för Naturvårdsverket att föreskriva om jaktledaren och dennes eventuella ansvar. Konsekvensen av att dessa föreskrifter utgår blir att det blir upp till varje länsstyrelse att i sina beslut om licensjakt bedöma behovet av villkor för jakten. Där finns fortfarande möjlighet att genom villkor i beslut ställa krav på att en jaktledare ska utses samt vad hon eller han har för skyldigheter. Detta kan komma att medföra att kraven kan se olika ut i olika län. Naturvårdsverket anser dock att denna flexibilitet bör få vara ett naturligt inslag i en regionaliserad förvaltning.

Konsekvenser av förslagen om jakttider

Konsekvenserna av fast jakttid är att jakten sker samordnat i tid över länsgränser där jakten ofta bedrivs och att det blir tydligt för alla att jakten infaller samma tid varje år. Fasta jakttider föreslås för varg, järv och lo.

Flexibel jakttid föreslås för björn. Konsekvenserna av flexibel jakttid inom viss ram är att det regionala inflytandet över jakten ökar. Flexibla jakttider innebär exempelvis en möjlighet för länsstyrelserna att samordna älg- och björnjakten.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Konsekvenser av att införa regler om länsstyrelserna beslut om licensjakt på järv

Naturvårdsverket har redan idag möjlighet att fatta beslut om licensjakt på järv. För att licensjakt på en art ska komma i fråga ska dock arten ha gynnsam bevarandestatus, vilket inte varit fallet med järv de senaste åren. Trenden för järvstammen är för närvarande uppåtgående. Då järv har gynnsam bevarandestatus bör även besluten om licensjakt på järv fattas nära de som berörs på samma sätt som beslut om licensjakt på björn, varg och lo. De som framför allt berörs av järvförekomst är renägande samer. För att en länsstyrelse ska kunna fatta beslut om licensjakt krävs att Naturvårdsverket har delegerat möjligheten att fatta sådana beslut till länsstyrelsen.

Konsekvensen av att ta fram föreskrifter för länsstyrelserna beslut om licensjakt på järv blir att regelverket för samtliga stora rovdjur utom kungsörn blir enhetligt.

Licensjakt är ett viktigt verktyg för den regionaliserade rovdjursförvaltningen. Licensjakt bör syfta till att långsiktigt dämpa risken för skador orsakade av rovdjur och verktyget är tänkt att användas proaktivt, till skillnad från beslut om skyddsjakt som oftast är mer reaktiva och primärt används för att förhindra fortsatt allvarlig skada. En viktig långsiktig konsekvens av införande av regler för länsstyrelsernas beslut om licensjakt på järv, delegering av beslutanderätten och regionala beslut om licensjakt på järv torde därför bli att skadorna på rennäringen och lantbruksföretag på sikt minskar.

Särskilt om förslagets konsekvenser för företag

Företag som i första hand kan komma att beröras av förslaget är rennäringens företag, lantbruksföretag samt företag inom natur- och jaktturism. De senare berörs sannolikt marginellt, då föreskrifterna i första hand reglerar länsstyrelsernas arbete med rovdjursförvaltning. Det finns drygt 1000¹⁰ rennäringens företag och lantbruksföretag, främst med inriktning på fårskötsel, kan påverkas mer direkt om licensjakten förläggs till områden med särskilt stora skador på näringarna.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Företag inom rennäringen kan påverkas på flera sätt, dels genom att licensjakt på järv kan bidra långsiktigt till att minska förlusterna för rennäringen, dels genom att företagen kan behöva bidra med visst engagemang vid genomförandet av en licensjakt på järv. Det är i dagsläget mycket svårt att bedöma effekterna av en eventuell licensjakt på järv på företags- eller samebynivå, men sammantaget torde dock effekten för berörda samebyar vara positiv om licensjakt på järv bidrar till att minska renförluster till rovdjur.

Naturvårdsverket bedömer att förslaget innebär marginell påverkan på övriga företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet. Detta då målgruppen för föreskrifterna i första hand är länsstyrelserna och föreskrifterna reglerar länsstyrelsernas arbete med förvaltningen av rovdjur. För lantbruksföretag är det snarare möjligheten till skyddsjakt vid rovdjursangrepp som är väsentligt för

¹⁰ https://www.sametinget.se/rennaring_sverige.

dess verksamhet och det behandlas inte i den här föreskriften.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Konkurrensförhållandena mellan rennäringsföretag och mellan samebyar kan påverkas av hur licensjakten (oavsett art) utformas. Länsstyrelserna har redan idag möjlighet att rikta licensjakt på björn och lo till områden där renförlusterna till rovdjur är störst. Naturvårdsverket skulle gärna se att licensjakt i ännu högre grad än idag riktas till områden där renförlusterna till rovdjur är höga i förhållande till toleransnivån om 10 % och allra helst till samebyar med de allra högsta förlusterna.

Även för lantbruksföretag och företag inom besöksnäringen kan licensjakten få viss men ändå marginell betydelse för företagens konkurrenskraft. Föreskrifterna bedöms som helhet inte ge annat än tillfällig inverkan på konkurrensförhållandena för övriga företag som berörs av föreskrifterna.

Påverkan på företagen i andra avseenden

Förslaget bedöms inte leda till någon påverkan på företag i något annat avseende än vad som angetts ovan.

Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Enligt EU-kommissionen definieras små företag som företag med färre än 50 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger tio miljoner euro. Naturvårdsverket bedömer att de flesta rennäringsföretag, lantbruksföretag med inriktning på fårskötsel och företag inom natur- och jaktturism bör betraktas som små företag enligt nyss nämnda definition.

Som framgår ovan medför föreskrifterna inga ökade krav på företag utan snarare förenklingar och förtydliganden som riktar sig mot myndigheter som tillämpar föreskrifterna.

Om licensjakt på rovdjur, i högre grad än idag riktas mot områden med höga skador på tamdjur, bör rennäringsföretag och företag inom fårnäringen på sikt gynnas av förslagen. Jakt- och naturturismföretag påverkas i mindre utsträckning av beslut om licensjakt på stora rovdjur, men det kan inte uteslutas att enskilda företag kan drabbas hårt, men på diametralt olika sätt, om exempelvis ett vargrevir finns kvar eller försvinner.

Bestämmelser om att länsstyrelserna ska undersöka möjligheten att helt eller delvis rikta jakten till områden där det finns en risk att rovdjursförekomst försvårar hållande av tamdjur innebär att dessa överväganden görs av den myndighet som har bäst lokal kännedom om skadebild mm. På så vis kan ökad hänsyn tas till små företag. Naturvårdsverket anser därmed att särskild hänsyn har tagits till de mest berörda små företagen vid reglernas utformning.

Ikraftträdande och informationsinsatser

Föreskrifterna avses träda i kraft den 15 november 2022. Ikraftträdandedatum behöver sättas med omsorg så att det inte kolliderar med pågående arbete att besluta om licensjakt vid länsstyrelserna. Kravet i jaktförordningen att beslut om licensjakt på varg ska fattas senast den 1 oktober måste beaktas. Ett ikraftträdande efter detta datum är en tydlig signal till länsstyrelserna att de nya föreskrifterna ska tillämpas först vid beslut om licensjakt på varg 2023. Vid denna tidpunkt för ikraftträdande är licensjakten på björn avslutad för 2022 och nya beslut om licensjakt på björn fattas först på försommaren 2023 med de nya föreskrifterna. Beslut om licensjakt på lo handläggs normalt vid länsstyrelserna kring årsskiftet, vilket bör ge länsstyrelserna tillräcklig tid att sätta sig in i de nya föreskrifterna inför beslut. Möjligheten att besluta om licensjakt på järv är ännu inte delegerad, varför det inte finns någon konflikt mellan ikraftträdandedatum och länsstyrelsernas handläggning av sådana ärenden.

Upphävande av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo, Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg, Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn samt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:1) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn sker samtidigt.

Information kommer att publiceras på Naturvårdsverkets hemsida och spridas genom utskick riktade till intressenter och myndigheter.